

Програма
підтримки та розвитку молоді та молодіжної політики
Смолінської об'єднаної територіальної громади на 2020-2022 роки
«Агенти змін»

I. Вступ

Соціальне самопочуття молоді є одним з головних показників розвитку суспільства. Для того, щоб формування молоді відбувалося адекватно суспільним процесам, необхідно визначити її роль і місце в суспільстві, з'ясувати її проблеми. Вирішення багатьох проблем залежить від факторів соціального життя. Не менш актуальними є здоров'я, освіта молоді, спілкування її з дорослими й однолітками. Актуальним є питання постійного скорочення питомої ваги молоді щодо всього населення.

Одним із пріоритетних завдань органів державної влади щодо забезпечення розвитку економіки, відкритого суспільства, інтеграції України до світової спільноти є вдосконалення роботи з основних напрямів реалізації державної молодіжної політики, забезпечення повноцінної роботи з молоддю.

Протягом останніх двадцяти років сформовано законодавчу базу з питань соціального становлення та розвитку молоді, утворено центральні і місцеві органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державної молодіжної політики, створено мережу установ і закладів для молоді, розроблено та забезпечено виконання державних і регіональних молодіжних програм, запроваджено механізм підтримки молодіжного руху та різних категорій молоді тощо.

Питання суті молоді як великої соціально-демографічної групи, характеру і особливостей молодіжного руху має велике як теоретичне, так і практичне значення, бо дає змогу, з одного боку, створити умови для саморозвитку і самореалізації молоді, а з іншого, – включити молодь у всі суспільні процеси з метою прогресивного поступу суспільства вперед.

Державна молодіжна політика значною мірою реалізуються через саму молодь, молодіжний рух, молодіжні організації та об'єднання в результаті відповідної їх діяльності. При цьому молодь ніколи не була, не є і не може бути однорідною. Вона різниться за рівнем освіти, професійної підготовки, ціннісних орієнтацій, соціальної активності, участі у політичних та інших суспільних процесах.

Як специфічна соціально-демографічна група суспільства, молодь характеризується не лише віковими ознаками, але й місцем, яке вона посідає у соціальній структурі суспільства, особливостями соціального становлення та розвитку. Саме тому постає питання про молодь як суб'єкт суспільних перетворень, а звідси – і про саме цю вихідну позицію у формуванні державної молодіжної політики.

Найтяжчим спадком останніх років стало те, що в умовах ринкової трансформації значна частина молоді втратила життєві та моральні орієнтири. Головним ідеалом став культ «легких грошей», культ розваг та безтурботного життя. Покоління 80-років отримало такий негативний досвід спілкування зі світом, якого ніколи ще не було і не буде у інших поколінь.

Як не прикро, для багатьох молодих людей історія України – це мимоволі (чи навмисне?) насаджувана історія державної недолугості, історія помилок та національного приниження. На сьогодні в Україні більш, як півмільйона дітей та підлітків регулярно вживають алкогольні напої. За скромними підрахунками медиків серед нинішніх 17-річних у близькому майбутньому з'явиться майже 100 тисяч потенційних алкоголіків. Цигарки у школі – звичне явище. 75% хлопців-старшокласників регулярно палять цигарки. За цією шкідливою звичкою (а значить за рівнем шкоди здоров'ю) ми вже займаємо перше місце в Європі та 11-е в світі.

«Другим українським Чорнобилем» стали ВІЛ-СНІД та наркоманія, як дві нерозривно пов'язані проблеми. За різними оцінками в Україні від 116 тисяч (дані МВС) до 2-х мільйонів споживачів наркотиків (дані міжнародних дослідників). Маємо найвищі у Європі темпи зростання наркозалежних (майже 1 відсоток на рік) та ВІЛ-інфекції серед європейських країн.

II. Мета Програми

Програма розвитку молодіжної політики Смолінської об'єднаної територіальної громади розроблена з метою проведення якісно нової молодіжної політики, визначеної Декларацією «Про загальні засади державної молодіжної політики», законами України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», іншими законодавчими та нормативними актами щодо створення сприятливих передумов для життєвого самовизначення та самореалізації молодих громадян, підтримки їхньої інноваційної діяльності, розвитку інститутів громадянського суспільства, органів молодіжного та учнівського самоврядування, сприяння їх роботі у вирішенні нагальних проблем молоді.

Програма ґрунтується на аналізі стану і проблем розвитку української молоді, результатів попереднього етапу реалізації державної молодіжної політики, а також враховує програмні вимоги і перспективи, декларовані в «Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року», Хартії основних прав Європейського союзу, Європейському пакті в інтересах молоді, Молодіжній стратегії Європейського Союзу, Європейській хартії участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні, пріоритетах молодіжної політики Європейського Союзу, в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» та в обласній цільовій соціальній програмі «Молодь Кіровоградщини» на період до 2020 року.

Програма побудована з урахуванням вікових меж молоді віком від 14 до 35 років включно, у тому числі дітей віком від 14 до 18 років.

В Програмі визначаються загальні принципи, головні напрямки та основний зміст перспективних заходів щодо підтримки та захисту молодих громадян громади.

Програма окреслює орієнтири для всіх, хто займається забезпеченням духовно-культурного та фізичного розвитку молоді, формуванням патріотичної свідомості молоді, морально-правової культури, профілактикою негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищах, підтримкою розвитку молодіжного підприємництва тощо. Досягнення означеної мети вбачається у комплексному та системному підході всіх суб'єктів молодіжної політики шляхом координації зусиль та засобів; поліпшенні соціально-економічних, побутових умов життя молодих громадян, розвитку їх громадянської та трудової активності, формуванні духовної культури.

III. Основні завдання Програми

- максимальне сприяння духовному та фізичному розвитку молоді, вихованню у неї почуття громадянської самосвідомості та патріотизму, бажання активно сприяти утвердженню державності в Україні;

- сприяння реалізації творчого потенціалу молоді в інтересах становлення й самореалізації її особистості, формування морально-правової культури та профілактики негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищах;

- подолання соціально-політичної апатії молоді, створення сприятливих умов для її повноцінної соціалізації та активного залучення до соціально-економічного, політичного та культурного життя області;

- розкриття особливостей життєдіяльності молоді, підготовка до роботи в умовах конкуренції та зростаючого безробіття;

- забезпечення прав молодих громадян і встановлення для них гарантій та необхідної соціальної підтримки у сфері освіти, праці та зайнятості, сприяння підприємницькій діяльності, врахування особливостей умов життєдіяльності та життєвих цілей різних соціальних груп молоді;

- підтримка молоді сім'ї, талановитої та обдарованої молоді, інститутів громадянського суспільства, органів молодіжного та учнівського самоврядування;

- широке залучення юнаків та дівчат до активної участі у національно культурному відродженні українського народу.

IV. Головні принципи Програми

Програма базується на визнанні необхідності:

- всебічного забезпечення інтересів і потреб молодих громадян з врахуванням особливостей та специфіки різних соціальних категорій й груп молоді (дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з особливими потребами, сільської молоді тощо);

- забезпечення захисту прав і основних свобод молоді;

- забезпечення якісно нового рівня інформації для молоді.

За своєю практичною спрямованістю Програма передбачає:

- інформування молодих людей з питань зайнятості та працевлаштування;

- створення осередків національно-патріотичного виховання й допризовної військової підготовки;

- розвиток та удосконалення осередків формування і реалізації молодіжної політики, системи надання соціальних послуг й допомоги тим, хто перебуває у скрутному матеріальному чи соціальному стані, активізацію внутрішніх ресурсів молодих людей на самореалізацію і самоутвердження в житті;

- створення оптимальних умов для залучення молоді до процесів національно-культурного відродження українського народу;

- активну участь молоді у протидії розповсюдженню в молодіжному середовищі різних форм девіантної поведінки, профілактику та попередження правопорушень, злочинності, пропаганду здорового та безпечного способу життя молоді;

- підтримку програм та проектів інститутів громадянського суспільства, органів молодіжного та учнівського самоврядування;

- повага до поглядів молоді та її переконань;

- надання права та залучення молоді до безпосередньої участі у формуванні й реалізації програм, що стосується громади.

V. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямовано Програму:

- незалученість до здорового способу життя переважної частини молоді;

- низький рівень зайнятості молоді на ринку праці за обраною професією;

- повільні темпи розвитку молодіжного підприємництва;

- низький рівень залученості молоді до неформальної освіти,
- низький рівень забезпечення власним житлом молодих сімей, включно з тими, що мають у своєму складі учасників військових дій, а також загиблих і постраждалих захисників Вітчизни;
- несистемний характер формування патріотизму й громадянськості молоді;
- відсутність сталої тенденції зниження рівня молодіжної злочинності;
- відсутність ефективного механізму формування й реалізації молодіжної політики на засадах громадянського суспільства;
- слабка інтегрованість української молоді у світове та європейське молодіжне співтовариство.

Характер зазначених проблем свідчить про високий ступінь їх взаємної обумовленості і визначає нагальну необхідність фахової підготовки та затвердження програми на 20120 - 2022 роки.

VI. Шляхи розв'язання проблем

З метою раціонального використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль на шести пріоритетних напрямках:

Пріоритет 1. Громадянськість і патріотизм - здійснення заходів, спрямованих на утвердження патріотизму, громадянської свідомості й активної громадянської позиції молоді. Пріоритет «Громадянськість і патріотизм» планується реалізувати за чотирима напрямами:

1. **Напрямок:** *«Національно-патріотичне виховання»*. Мета: формування патріотичної свідомості молоді, утвердження українських народних традицій, усвідомлення національної своєрідності, залучення молоді до суспільно значущої діяльності, створення осередків національно-патріотичного виховання й допризовної військової підготовки.

2. **Напрямок:** *«Гідність і Толерантність»*. Мета: виховання у молоді почуття особистої та національної гідності, подолання комплексів меншовартості, формування шанобливого ставлення до переконань, культури, традицій інших.

3. **Напрямок:** *«Молодь у злагоді з законом»*. Мета: профілактика правопорушень та негативних проявів серед молоді, підвищення рівня правових знань, правової культури та правової поведінки молоді.

4. **Напрямок:** *«Охорона довкілля»*. Мета: формування у молоді бережливого ставлення до природного, соціального, культурного та предметно-побутового довкілля.

Пріоритет 2. Здоровий та безпечний спосіб життя - здійснення заходів, спрямованих на популяризацію серед молоді здорового та безпечного способу життя. Пріоритет «Здоровий та безпечний спосіб життя» планується реалізувати за двома напрямами:

1. **Напрямок:** *«У здоровому тілі - здоровий дух»*. Мета: створення умов для поліпшення здоров'я молоді, підвищення рівня фізичного і духовного здоров'я молоді шляхом впровадження системи фізичної культури та спорту, здорового і безпечного способу життя, розбудови спортивно-оздоровчих таборів для молоді.

2. **Напрямок:** *«У гармонії з собою і світом»*. Мета: сприяння зміцненню психічного здоров'я молодих людей, формування внутрішньої культури їх взаємин в соціальному середовищі, популяризація серед молоді знань з безпеки життєдіяльності.

Пріоритет 3. Розвиток неформальної освіти - формування у процесі співпраці громадських об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування цілісної системи неформальної освіти молоді, створення умов для розвитку і самореалізації особистості. Сутність неформальної освіти - набуття

молодими людьми знань та навичок шляхом участі в громадській суспільно значущій діяльності. Пріоритет «Розвиток неформальної освіти» планується реалізувати за шістьма напрямками:

1. **Напрямок:** *«Молодіжний працівник»*. Мета: формування системи підготовки молоді до роботи в органах місцевого самоврядування, державної влади.

2. **Напрямок:** *«Молодіжні центри»*. Мета: створення осередків формування й реалізації молодіжної політики.

3. **Напрямок:** *«Підтримка творчих ініціатив молоді»*. Мета: створення умов для розвитку творчого потенціалу особистості, підтримки інтелектуальної еліти та обдарованих дітей і молоді; залучення молоді до оволодіння культурними цінностями українського народу, сприяння розвитку професійної та самодіяльної художньої творчості, розвиток сучасної індустрії дозвілля для молоді.

4. **Напрямок:** *«Молодіжний інформаційний та навчальний портали»*. Мета: інформаційне забезпечення молодіжної політики та комунікацій молоді.

5. **Напрямок:** *«Підтримка інститутів громадянського суспільства»*. Мета: активізація молодіжного руху, фінансова підтримка соціально значущих проектів та програм інститутів громадянського суспільства.

Пріоритет 4. Зайнятість та розвиток підприємницької діяльності молоді - створення умов та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення зайнятості та розвиток підприємницької діяльності молоді. Пріоритет «Зайнятість та розвиток підприємницької діяльності молоді» планується реалізувати за чотирма напрямками:

1. **Напрямок:** *«Профорієнтація»*. Мета - спрямування професійних інтересів молоді.

2. **Напрямок:** *«Молодіжне підприємництво»*. Мета: сприяння розвитку молодіжного підприємництва, самозайнятості та ефективного просування молодих людей у підприємницькому середовищі.

3. **Напрямок:** *«Волонтер»*. Мета: залучення молоді до суспільно значущої діяльності, способу неформальної освіти і вторинної зайнятості.

Пріоритет 5. «Соціальний захист та надання соціальної допомоги молоді» - створення необхідних соціальних умов (фінансових, матеріальних, професійних, побутових) для нормальної життєдіяльності молодої особистості, активізація життєвих зусиль і можливостей у подоланні життєвих криз, соціальна підтримка постраждалих учасників АТО та внутрішньо переміщених осіб з числа молоді. Пріоритет «Соціальний захист та надання соціальної допомоги молоді» планується реалізувати за двома напрямками:

1. **Напрямок:** *«Соціальна підтримка молоді з обмеженими функціональними можливостями та молоді, що опинилася у складних життєвих обставинах»*. Мета: задоволення соціальних потреб різних категорій молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, створення соціальних умов для життєдіяльності, гармонійного та різнобічного розвитку дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями.

2. **Напрямок:** *«Підтримка постраждалих учасників АТО та внутрішньо переміщених осіб»*. Мета: підвищення рівня соціального захисту постраждалих учасників АТО, членів їх сімей та сімей, члени яких загинули під час здійснення АТО, надання необхідної допомоги внутрішньо переміщеним особам з числа молоді.

Пріоритет 6. «Міжнародне співробітництво» - здійснення заходів, спрямованих на інтеграцію молоді до світової та європейської молодіжної спільноти.

VII. Очікувані результати виконання Програми

- сприяння підвищенню ефективності реалізації державної молодіжної політики в громаді, забезпечення необхідних умов для соціального становлення та розвитку молоді;

- забезпечення необхідних стартових можливостей для соціального становлення молоді, поглиблення її інноваційної діяльності, створення сприятливих умов для безпосередньої участі у суспільних перетвореннях на засадах соціального партнерства;

- підвищення заінтересованості молоді у здобутті освіти, створення умов для отримання молоддю якісної освіти, поліпшення рівня навчальної та виховної роботи, створення більш ефективної системи пошуку, навчання, виховання та самовдосконалення обдарованих дітей та молоді, залучення учнів та студентів до наукової і науково-технічної діяльності, розширення співпраці закладів освіти з інститутами громадянського суспільства щодо реалізації освітньо-виховних програм, удосконалення діяльності органів молодіжного та учнівського самоврядування;

- позитивні зрушення у розв'язанні проблем зайнятості молоді, збільшення кількості робочих місць для неї, забезпечення бажаючих тимчасовою роботою у вільний від навчання час, залучення учнів, студентів та безробітної молоді до громадських робіт, створення умов для підприємницької діяльності молоді, зокрема підтримка її розвитку на селі, посилення контролю, в тому числі громадського, за якістю робочих місць, які бронюються для молоді, заохочення роботодавців, які беруть на роботу випускників навчальних закладів, безробітну молодь, , сприяння розвитку мережі молодіжних центрів праці, агентств зайнятості молоді;

- поліпшення соціальної роботи з молоддю, зокрема з молодими сім'ями, молодими інвалідами, сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, з особами, що повернулися з місць позбавлення волі, залучення до цієї роботи інститутів громадянського суспільства, волонтерів;

- здійснення заходів щодо задоволення потреб молоді у житлі, вдосконалення механізму та збільшення обсягів надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво та придбання житла молодим сім'ям і молодим громадянам;

- формування у молоді основ гуманістичного світогляду, пріоритетності високих моральних, культурних, загальнолюдських цінностей, утвердження почуття патріотизму та національної самосвідомості;

- залучення юнаків та дівчат до оволодіння культурними цінностями Українського народу, сприяння розвитку професійної та самодіяльної художньої творчості, посилення роботи творчих спілок та об'єднань, клубів за інтересами, розвиток сучасної індустрії дозвілля молоді;

- створення умов для поліпшення здоров'я молоді, усунення перепон, що заважають доступу до медичного обслуговування, посилення профілактичної роботи щодо запобігання наркоманії, захворюванню на ВІЛ/СНІД, охоплення молоді рухом за здоровий спосіб життя, заняттями фізичною культурою та спортом, що позитивно вплине на зменшення захворюваності молоді, формування навичок здорового способу життя;

- зниження рівня антигромадських, негативних проявів серед молоді, поліпшення правового виховання молодих людей, підвищення ефективності діяльності суб'єктів соціального та правового захисту молоді, інститутів громадянського суспільства щодо профілактики правопорушень серед юнаків та дівчат, їх соціальної реабілітації в суспільстві;

- активізація молодіжного руху, надання йому більшої масовості та авторитетності, створення моделі взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадськості у сфері молодіжної політики, зміцнення матеріальної бази та розширення фінансування програм інститутів громадянського суспільства, а також обласних програм і заходів стосовно дітей та молоді, молодих сімей;

- зміцнення і стабілізація структури органів влади, які займаються розв'язанням молодіжних проблем, постійне збільшення обсягів фінансування програм у молодіжній сфері;

- удосконалення механізму добору та залучення молоді до навчання у вищих закладах освіти, які займаються підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації державних службовців, створення умов для професійного зростання та просування молоді по службі, поглиблення діяльності громадських організацій, статутним завданням яких є робота з молодими депутатами та молодими державними службовцями;

- врегулювання проблеми трудової міграції з країнами, куди виїжджає на тимчасову роботу молодь України, розширення масштабу наукового, культурного, туристичного, спортивного молодіжного обміну, поліпшення співпраці з партнерами інших областей України та за кордоном.

VIII. Фінансування Програми

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів селищного бюджету в межах обсягів, затверджених рішенням Смолінської селищної ради, інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

IX. Структура Програми

Програма складається з двох розділів. У першому розділі визначена мета, основні завдання, головні принципи, визначення проблем, на розв'язання яких спрямовано Програму, шляхи і способи розв'язання проблем, очікувані кінцеві результати виконання. Другий розділ складається з основних пріоритетів та напрямів реалізації молодіжної політики в області, переліку заходів, обсягів та джерел фінансування Програми.

X. Механізм виконання та контроль за реалізацією Програми

Контроль за станом реалізації Програми здійснюють постійні комісії з питань планування, фінансів, бюджету, соціально-економічного розвитку, інвестиційної діяльності та регуляторної політики; комісія з питань охорони здоров'я, спорту, соціального захисту населення, освіти, культури, туризму, сімейної та молодіжної політики.